

poy sui glun ona, no spetoyös malis seimik Lingläna nu timik, ab gūo küpedoy valöpo lödöpis e bevobotis menas rutimik. Bofaflano pö vegam doms menas peglömädüköl et binons kobü sepüls etanas e balstons gianik, kels ba ämalons temis etanas. Lelogölo ludomis gedik stonik onas pö lubelaklivs kratedik, lüvoy timädi okik, ed üf äloegoyöv se kripön mani heragik lenlabü klotem küirik se maifod lövik e lenpladön omi sagiti labü tipot flintoinik leni tänden cara okik, täno äsenäloyöv, das kom omik äbinon natöfikum, ka ut okik. Bisarot binälon in utos, das etans älödons so densitiko pö top ut, kel ai äbinon-la tail nefluköfikün. No binob vönotavan, ab kanob tikodön, das etans äbinons tribüt seimik noe krigiälik, abgüä pädränälöl, kel pimüton ad dasumön topi, keli nek votik ölabülönöv.

Ye atos valik no tefon diseini, demü kel elesedol obi, e bo leno onitedon täläkti leteiko dinöfäliki olik. Ai nog kanob memikön lindifi lölöfik olik tefü utos, va sol tulon zü tal u va tal zü sol. Kludo leadolös obe geflekön obi lü jenöfots tefü siör: ‚Henry Baskerville!‘

No ägetol nunodi seimik tüpü dels lätik ömik, kodä jü adel nos veütik ädabinon ad panunön. Pas täno dinäd vemo küpädik esükon, keli ukonobös ole tü tim lönedik. Ab mubalido mutob seivükön ole faktoris votik ömik tefü dinastad.

Bal etas, tefü kel äkanob mäniotön bos, tefon lepönäböpani ifugöl pö maräd. Nu kod veütik leadon cedön, das iskeapon isao sunädo, kelos ekoedon go sädredikön dala banis lödöpas soelöfik pö ziläk at. Vigs tel epasetikons sis skeap omik, dü kels no pälogom e nos pälelilon tefü om. Binos go neluveratik, das äkanom sufidalaidön lifiko pö mar dü tim lölik at. Dido, sovüo jüs kläned omik laijenon us, etos leno binon fikulik. Alik ludomas stonik et seikonöv ome klänedöpi. Ab nos dabinon us ad pafidön, pläsif fanömöv e pugomöv bali jipas marädik. Valemo cedobs, das emoikom, e klu farmans fagik slipons takedikumo.

Fövot ponotükon.

	<h1 style="margin: 0;">VÖG VOLAPÜKA.</h1> <p style="margin: 0;">,Daniil Morozov': redakan ä vicifal, ,shido2308@yahoo.com', ,Ekaterinburg', ,Rossija' / Rusän.</p>
	<p>Jäfidot soğa bevünetik Volapüka.</p>
<p>YELOD 34^{id}. NÜM: 11. 2024 NOVUL. PADS: 89 jü 96.</p>	

O Volapükaf lens valöpo!

Ven äpreparob nümi at gaseda obsik, nogna äküpop, das ma nün tumyela degzülid Volapükidans tel in Lösterän-Macarän äliföls ilaboms nemi ot: ‚Georg Bauer‘. Dinäd at äkodon pö jenavans fikulotis ed igo pölis (samo el Drezen in lebuk legudik oka änunom, das el ‚Bánfi‘ ü ‚Bauer‘ idatikom-la valemapäki: ‚Spelin‘). Kludo esludob ad penön is bos, dö els Bauers bofik.

Balidan it epenom lifajenädi brefik okik kel panotükon su pads fovik. Igo jenavans Macaränik valemapäka no sevons mödikosi dö om (l. yegedi tefik fa ‚Árpád Rátkai‘: <https://www.vortaro.hu/hunakad.html>!). Äbinom Deutänan Macaränik ko nem: ‚Georg Bauer‘, kel id ägebom fomi macarik nema okik, sevabo eli ‚György Bánfi‘ (id eli ‚Georg Bánfi‘). Äbinom Vpa-kadämal sis 1887 sevabo in kadäm dilekü ‚Kerckhoffs‘ (jü mayul ela 1889). As slopan fiedik ela Schleyer id ävedom kadämal pro Macarän in kadäm oma ün yunul yela: 1890. Nün dö om defon in lised kadämalas yela: 1900 (ba sekü deadam bü yel at).

Telidan pänemom ‚Juraj Bauer‘; id ägebom fomi Deutänapükik nema okik, sevabo eli ‚Georg‘. Pämotom tü 1848 IV^{ul} 22 tö ‚Karlobag‘, ädeadom tü 1900 VI^{ul} 29 tö ‚Zagreb‘ (nutimo in Kroasän). Äbinom profäsooran matemata in juls votik. Älautom buki legudik Kroasänapükik dö Vp. (tiäd: ‚Svjetski jezik (Volapük)‘), ab poso äsludom ad votükön Volapüki ed äprimom ad propagidön fomi nulik ona ko nem: ‚Spelin‘. Jünu binom sevädik in Kroasän (i l. yegedi Deutänapükik dö om: http://www.interlinguistik-gil.de/wb/media/beihefte/17/Piskorec_99-131.pdf!).

Bofikans blibomsös in mem Volapükanas to cänidov nemas!

Gudikünosi valik oles ed olsikanes

vipöl redakan:

ДАНИИЛ МОРОЗОВ

LIFANUNODS TIDANAS VOLAPÜKA.**Hiel Bánfi Georg.**

*Kadatabuki=lekiban regik ä Macaränik, Volapükihitidan (2), „spodel”
(= spodan, nüm: 10), Volapükihitidal (47), hikadämal Vpa.*

Pemotom ün yel: 1854 in zif jönik Vesüda=Macaränik: ‚Ödenburg’ (Macaränapüko: ‚Sopron’), nilü lak: ‚Neusiedler’ (Macaränapüko: ‚Fertő’) topöl, zif kelik vemo sevädon dub ted e dakosäd stääniks, dub käläl zilik lekanas jönik e nolavas e pato dub vitidafeil benodistik oka.

Posä ireafom ad vilön vedön pädan, ävisitom tö top ot plä noma= juls i löpagümnadi benediktanaroda; too demü famüladinäds ne= gönik pämutom ad finükön studi pidesinöl oka e kludo ün 1871 äge= bom pöti ad calikön ini bal fabrikas gretik nilü ‚Wien’ as bukädan (kuratikumo el ‚Controlleur’, sevabo kontrolan). Too fütür karierik oma is no äbinon nenriskodik, kodä ägekömom yelü 1875 dönu lü lomazif oka ad dedietön oki tatacale. Prim äbinon jenöfo pülik, sevabo cal penana ä delavobana (Deutänapüko: ‚Diurnist’) lä cödöp regik ä Macaränik, ab ya pos muls 13 pecälodom büran laidik. Ün yel: 1878 äduinom benosekiko xami pro katadabukilekibans pilonöli in ‚Budapest’, ye sekü promuv (Fransänapüko: ‚Avancement’) nevfik äplöpos pö om te ün novul ela 1883 ad pacälodön as katadabuki= lekiban (Deutänapüko: ‚Grundbuchsführer’) in ‚Kapuvár’ in stük di ‚Ödenburg’ itopöl.

Fealotäd at äbinon lemu negönik, ibä maketavilag at binon le= vemo naütik, balfomik e demü vat negudik igo saunadämik; ye ädu= nom atosi löfü famül oka, ad gretükumön dub atos boso leme= sedi oka.

‚Bánfi’ ämatikom ya ün lifayel 24^{id}, efe to neletians mödik sekü dranäl veratik e lelöf ladöfik ko jielan di ‚Ödenburg’, leigagredätik tefü om. Mat at binon levemo kotenüköl ä läbik edalnaedo, kü gödo fat vobom lä penamatab, kömons cilils plitülik kil ad vipön ome „gö= di gudik”.

DOG ELAS ‚BASKERVILLES’.

*Fa hiel ‚Arthur Conan Doyle’. Petradutöl fa hiel ‚Oleg Temerov’.
Tradutod papübon bai koräkots pülik fa hiel ‚Daniil Morozov’.*

KAPIT VELID. ELS ‚STAPLETONS’ DI ‚MERRIPIT HOUSE’ (10).

„Vilob säkön ole säki nog bali, o lädül: ‚Stapleton’! Üf ädiseinol te atosi, ven balidnaedo äspikol obe, kikodo no ävilol-li, das blod olik ödelilom utosi, kelosi äsagof? Atos ninädon nosi, kelosi hiutan u seiman votik kanonöv ta= spikön.”

„Blod obik vemo senälom neodi, das el ‚Hall’ pabelö= donös, bi cedom atosi gudiki pro pöp pöfik pö maräd. Vemo äskanom-la, üf äsevomöv, das isagob bosu, kelos ökanon dunükön siöri: ‚Henry’ < ad motävön. Ab nu efidunob bligi obik e no plu osagob bosu. Mutob gegolön, voto uküpom moami obik ed ominiludom utosi, das udö= nulogob oli. Adyö!”

Ägüflekof oki ed änepubof pos minuts ömik bevü klifa= blögs pizijedöl, du äföbob vegami obik lü ‚Baskerville Hall’ ko lan fulü kuds nofümik.

KAPIT JÖLID. NUNOD BALID FA DOKAN: ‚WATSON’.

Denu oföbob bepenami jenäda me depenam penedas obik lönik lü sö: ‚Sherlock Holmes’, kels nu seatons fo ob su tab. Pad bal fabinon, ab retiks stadons leigoäsä pepe= nons e jonons senälis e miniludis obikis ettimo kurati= kumo, kas mem obik, leso kleiliko, äsä äbinos ün tim jenas lügadramatik et, kanonöv.

‚Baskerville Hall’, tobul, 13.

O ‚HOLMES’ DIGIK OBIK!

Peneds e telegrafots büikums obiks ikoedons sevön oli saido kuratiko tefü val, kel äjenon pö topil at soalaseatikün vola. Plü bliboy is, plü binäl maräda ninikon ini lan oya, lard ona, ä keinot sevärik ona. Sosus nemu balna eseste=

NUNAN PRÜDIK.

Coged se „Nogan plo [pro] Beljän [Belgän] e Nedän”, 1888.

Hiyunan, kel ästudom in niver di ‚Oxford’, seimna pivisitom süpi-ko fa dünan okik. Atan äkipom ceki.

„Kis nulik ejenon-li? o ‚John’!”

„Dins nemödik, o söl! te blinob ceki at, bi pikit pidabik obas edeadon.”

„Edeadon! e kodü kis-li?”

„Etufidon miti jevodas.”

„Jevodas kinik-li?”

„Nimas jönik tel, kelis fat olik eremom bü brefüp.”

„Stunükol obi... e malädi kinik elabons-li?”

„No emalädons, o söl! ab tuvemo efenikons polölo vati.”

„Vati! E kikodo eneodoy-li vati so mödiki?”

„Ad kvänön lefili, kel edistukon domi.”

„Kisi sagol-li?... Dom obsik efelefilon!... e kis ekodon-li mijenoti at?”

„Äbinos mijenot, veratö! zuo ut, kel no ijenonöv, if dünans ibi-nonsöv prüdikums tefü flamots ün del sepülama.”

„Jeikol obi, o ‚John’! kini esepüloy-li?”

„Moti olik, o söl!”

„Mot löfik oba edeadof-li?”

„Liedö! si! no ekanof lailifön pos deadam omik.”

„Pos deadam kima-li? nunolöd spidöfo! o miseraban!”

„Fata olik, o söl!”

„O ‚John’! so olienetükol obi; fat obik edeadom... e kis ekodon-li deadami süpik oma?”

„Bankal ut, kele ilükonfidom dalabotemi lölik oka, efugom lü La-merikän, o söl! ed anu stadol nen pals, nen mon, nen lödöp, as soa-lik in vol.”

E ‚John’, epladölo ceki sui tab, eglidom leditölo ed emogolom.

Ya sis yunüp ‚Bánfi’ älabom klieni ad okstud, medit e vestig e klu-do suniküno äplaädöm lekonedireidi dub lebuks nolavik, ä. s. dö ste-lav, talav e r.

Latikumo ädalärnom dub okstud stenografi Deutänapüka e Macaränapüka (ma sit di ‚Gabelsberger’), lütipläyi — e Volapüki. Püks Deutänik e Macaränik panolons fa om leigo skilädiko.

Utos, vio ‚Bánfi’ ävedom sevik tefü Volapük, kanon pakonön as sökölös. Ün yel: 1879, tü del 26^{id} prilula, ‚Bánfi’ äreidom in el ‚Gartenlaube’ (= ‚Gadapriel”), yelod: 1877, pad: 162, yegedi dö volapenät e volapük, yeged kelik sovemo änitedon omi, das nenzogo ästenografakopiedom oti pro ok. Sis tim et „pük valemik” ävedon butiket oma ed om it igo äprimom sunädo ad disinön somiki. Tika-magot omik at äflagon ad sumön asä stabi püki latinik, ye te tefü vöds, kuratikumo stamädis otas, sovüo gramat pistukon vero nulo e livätiko. Id in „pük valemik” at lartigs no dabinonsöv, too deklin, gramatafomam leigoda e konyug binonsöv leigafomiks. Leprinsips pö stuk gramata binons balug, nomof, kleil e lärnov fasilik.

So ‚Bánfi’ ävobom len „pük valemik” oka lätiknaedo tü 1879, novul 5, kü lesüpo pädfefom äsvo dub leklär pö sil nenlefogik medü balan flenas okik (‚Kindler’), kelan ise von dö jäf oma tefü pük valemik — dub dastunanun, das atan ireidom in gased bosu dö „volapük” nulik fa ‚Schleyer’.

‚Bánfi’ nu äjäfom me steif ad dagetön gasedi teföl (äbinon „Tidanagased valemik Deutänik” dätü 1879, gustul 31) e tü 1879, novul 9 idagetom oti, ästenografakopiedom nenzogo pro ok usao yegedi: „Penät valemik e pük valemik”, poso „Disini volapüka e volagramata pro kulivans netas valik tala fa ‚J. M. Schleyer’”, e täno ädedietom oki vemöfiko stude disina gianagretik at. ‚Bánfi’ sunädo ädäsevom völädi datuvota at, äzedom vobodis valemipükik oka e ya tü del 18^{id} novula äpenom söle: ‚Schleyer’ < penedi balid (ome leigüpo nünölo sperimäntis oka), ad kel ägetom gespiki de söl: datuval < in pened pidätöl tü 1879, novul 25, e sis tim et älaibinükoms rezipiko kosami penamik. Diplomi Vpi-tidana ägetom

tü 1880 mayul 29 ed uti Vpi-tidala (etiimo: „vpalöpatidela”) tü 1887, mayul 10.

Deimölo dinäd at, das Vp ün tim et, kü ‚Bánfi’ älärnom ad sevön oni, nog äsva äbinon-la in cilajuks (te äprimon ad volfön), e das ägetom Vpagramati dabükota balid fomü samedablogs, stud oma ädu=lon ba dü tim vemo lunüpick, ab mutos panunön — demü verat — das ‚Bánfi’, leigoäs bo Volapükans mödikün — nendas eyümom oki len tidodems patik, äsä mutoy dunön pö pükistuds votik — älärnom Vpi leteiko dub reid küpälik lebukas e gasedas Volapükikas. Ad okskilükam ätradutom ün 1885 fredadramati fa ‚Schiller’: „Nef as nök” (= „Nef as ziom”) se Deutänapük ini Volapük, keli ettimo äpotom diseinü notükam pö fädapöt datuvala.

Ab liedo jünü no nog äkanom jenöfükön bligi ad pakön Vpi: ni töbids ä levüds oma lü sevädans oka, ni gasedayegeds oma dö Vp älabons seki siöfik. Valatopo fätot äreifon omi: lindif, smilil ludigidik, suvo kof e lugidet, jenöfo igo kusad ad „binön lomänälan badik”!

Ma plaks somo lüigiks ‚Bánfi’ süadom, **das in Macarän Volapük leteiko täno e somo ogeton paki, if pösodagrup ömik levemo benodistik e nämätik reafonöv ad stad löpätik pö Volapükamuf.** Ad kulön vegi at ‚Bánfi’ äpenom tü 1885, febul 6 penedi veitöfik, lü kel älägi= vom plä Vpagramat dabükota folid nog бүkotis mödik Vpik, söle: ‚Thewrewk Emil de Ponori’: cif Macaränika soga pükavik in ‚Budapest’ ko beg ad lovegivön bejäfoti at limane (nunodale) vemo zilike ad studön, xamön, gevön cödoti tefik e nunodön dö atos. Bejäfot lölik pelovegion söle: dokan: ‚Pozder Karl’: profäsoran pö gümnad di ‚Leopoldstädt’ in ‚Budapest’, e nolan bluföfik at älofädöm voiko in lasam komitetanefa pükavik tü 1886, febul 3, nunodi lekuratik dö Volapük. To bit neflenöfik mödikanas äpubon nunod at (kel vo binon cödöt vemo japälik, ab staböfiko nolavik tefü Vp.) in klubagased komitetanefa: ‚Egyetemes philologiai közlöny’ (= gased valemik pükavik), yelod: 1886, bukül mäzulik su pad 21 [Jenöfo su pads: 249 jü 269 as yeged dokana: ‚Pozder Károly’; l.: <https://real-j.mtak.hu/4351/>!] e ko atos bejäfot at in Macarän ünü tim anik ejinon parefudön.

Yegeds fa ‚Bánfi’ büikummo pemäniotöls pänotükons in ‚Vasmegeyi lapok’ dätü 1883, setul 20, in ‚Budapesti hirlap’ dätü 1884, yunul 10, e penot veitöfik oma dö Vp. in ‚Györi közlöny’ dätü 1886, prilul 29, mayul 2, 6, e 9. Tefü jäfed literatik oma binons mäniotadigädiks pu tradut eplöpöl omik netahüma Macaränik: „Suvok” (= levüd) e räts anik epuböl in „Volapükagased”, fovo Volapükagramat brefik Macaränapükik, pelautöl fa ‚Bánfi’ ed ‚Eperjessy István’ (sevabo: ‚Rövid magyar-volapük nyelvtan’, ‚Konstanz’, 1886). ‚Bánfi’ bo binom vilälik, ab **pö om defons monameds e benopöt** ad ledun e kludo demädü Vp. neföro kanom-la vedön dugan („paostolan”), ab te kanom blebön züpan zilik.

1888.

LIF DOGIK LÄ JULAN.

